

DEMOKRACIE NA PRODEJ: **CESTA OD PRIVATIZACE K OLIGARCHII**

Dohání českou politiku dozvuky devadesátek? Co se stane, když politici vlastní média? A jsou oligarchové mecenáši z lidu, kteří nás spasí?

O tom všem jsme si povídali ve třetím dílu podcastu Demo(z)krat s politoložkou Vladimírou Dvořákovou a výzkumníkem z organizace Re-set Radkem Kubalou.

A je toho mnohem víc! Máme pro vás další tipy, inspiraci a fakta. Zkrátka všechno, co se do podcastu nevešlo.

VĚDĚLI JSTE ?

Pachuť devadesátek aneb O klientelismu v Česku

~ Víte, co stojí stojí v cestě rozvoji demokratických institucí? Klientelismus. Česká republika se podle britského *The Economist* nachází na druhém místě v indexu klientelistického kapitalismu, hned za Ruskem. Dobré skóre? Ani omylem.

~ Žebříček hodnotí, kolik bohatství vzniká v sektorech náchylných k úplatkům a politickým vazbám. A následky? Nízká důvěra veřejnosti v právní stát. Jsme učebnicovým příkladem postkomunistické země, kde se klientelistické praktiky staly součástí politické kultury. Houstone, máme problém!

Klientelismus jak vyšitý

~ Jak to dopadne, když si plácne Miloš Zeman s Václavem Klausem? Česká strana sociálně demokratická a Občanská demokratická strana v roce 1998 uzavřely Opoziční smlouvu, plným názvem *Smlouvu o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice*.

~ Nešlo jen o politický kompromis, ale i o ukázkou klientelismu a utužení vazeb mezi politiky a byznysmeny. Klientelistický systém symbolicky zapečetil Václav Klaus, když v roce 2013 omílošnil několik podnikatelů z privatizačních kauz. A tak si tady žijeme.

Budiž oligarchie!

~ Jak vypadá československý sen? V roce 1991 přišla kupónová privatizace, tedy jeden z největších experimentů tohoto druhu na světě. V několika vlnách se zapojilo přes 13 milionů občanů, kteří dostali kupony na nákup akcií státních podniků. Celkem se prodal majetek za více než 360 miliard korun.

~ Velká část akcií nepřekvapivě skončila v rukou několika málo lidí. A světlo světa spatřili noví oligarchové. Privatizace pomohla formovat český *kamarádský kapitalismus*, který je stále živým tématem v politických a ekonomických diskuzích. Kamarádský jak pro koho!

Astro... cože? Nenechte se napálit!

~ Astroturfing je marketingová metoda, která se zakládá na vytváření falešných dojmů. Často se s ní setkáme v mediálních kampaních. Byznysmeni nebo třeba politici v nás vyvolávají pocit, že velká část veřejnosti souzní s jejich agendou, názory a ideologií. Touto cestou mohou oligarchové ovlivňovat naše mínění a nahlížení na podstatné politické a ekonomické otázky. Zkrátka — je to kampaň!

Umíte rozlišit nekalé praktiky nebo je to pro vás španělská vesnice?

Rozšiřte si obzory a slovník! Dovedete přiřadit název k praktice a k původnímu významu?

Astroturfing

Hlava XXII

Úřední šiml

Politické trafiky

a

Pojem který **označuje zdánlivě spontánní a občanské iniciativy**, které jsou ve skutečnosti řízené **zájmovými skupinami**.

b

Pojem který **označuje situaci, kdy politik získá dobře placené místo**, třeba ve státní správě či firmě, odměnou za věrnost nebo služby.

c

Pojem který **označuje absurdní situace**, ve kterých se **pravidla navzájem vylučují**. Případně situaci, ve které je na výběr z několika možností, kdy **všechny vedou k nepříznivému výsledku**.

d

Pojem **označuje nekonečné papírování nebo zbytečnou byrokracii**, případně úředníka, který takto **pracuje nebo to vyžaduje po ostatních**.

e

Pojem **označuje neverejná, často neoficiální jednání vedená mimo jednací sály**.

Kuloáry

1

Pojem **pochází z českého překladu protiválečného románu Josepha Hellera** upozorňujícího mimo jiné na nesmyslnost a odlidštění armádní byrokracie.

2

Pojem je **odvozený od značky umělé trávy**.

3

Pojem **pochází z francouzského výrazu pro chodbu a v češtině označuje prostor mimo jednací sály**.

4

Pojem **odkazuje na prodejny tabáku**, které byly za Rakouska-Uherska státem **přidělovány válečným veteránům či vdovám** jako forma sociální podpory a záruka příjmu.

5

Pojem **pochází z 19. století z německého sousloví pro úředníka, který pracuje strojově, podle šablony**.

Odpovědi

z minulého kvízu: Falešné byly prepatelární, symbiotická, prefektní, symbolická, univerzální a demo demokracie.

POSVIŤTE SI NA TO

Jak klientelismus ohrožuje naši demokracii a prosperitu?
Přečtěte si článek ředitele Transparency International Ondřeje Kopečného!

[🔗 KLIENTELISTICKÝ KAPITALISMUS OHROŽUJE NAŠI DEMOKRACII I PROSPERITU](#)

A CO VÁM NESMÍ CHYBĚT V KNIHOVNIČCE?

1

Kapitalismus v českých zemích: Dějiny a perspektivy

(Jan Sokol, 2013)

Sokol se zabývá historickým vývojem české ekonomiky a výzvami, které privatizace a transformace přinesly. Jak těsné propojení mezi politikou a byznysem ovlivnilo českou společnost?

2

Opoziční smlouva: Mýty a fakta

(Jiří Pehe, 2011)

Jiří Pehe podrobně rozebírá opoziční smlouvu mezi Václavem Klausem a Milošem Zemanem. Jak ovlivnila český klientelismus?

3

Vytváření českého kapitalismu: Privátní sektor a veřejná sféra 1989–2009

(Petr Pithart, 2010)

Pithart ukazuje, jak se vyvíjely vztahy mezi politikou a byznysem v kontextu ekonomických a politických změn. Co předcházelo současné situaci?

4

Babiš: Politická biografie

(Martin Buchtík, 2016)

Buchtík podrobně analyzuje vzestup Andreje Babiše, jeho politické kroky, spojení s byznysem a vliv. Kde to všechno začalo?

5

Tajní vlastníci: Vzestup a pád české oligarchie

(Karel Hviždala, 2020)

Hviždala popisuje vliv českých oligarchů na politiku a byznys. Jaká je role Křetínského, Tykače a Babiše v české společnosti?

6

Česká média: Tlak oligarchů

(Jan Jiráň, 2020)

Jiráň se zaměřuje na roli oligarchů v českých médiích, zejména v souvislosti s Babišem a Křetínským. Jak manipulují médii pro vlastní prospěch?

7

Klientelismus, korupce a politika v postkomunistických zemích

(Jiří Pehe, 2016)

Pehe zkoumá, jak klientelismus ovlivnil politický a ekonomický vývoj v postkomunistických zemích. Jakou roli má politika a byznys v šíření korupce?